

kasvukäyrillä

Maria Heliste

LL, erikoistuva lääkäri
HYKS, ATeK, Lastenkliniikka
maria.heliste[at]fimnet.fi

Erikoistuva lääkäri yrittää sietää itseään ja muita alati muuttuvassa työympäristössä.

EKA KERTA

Jokaiselle joku on ensimmäinen. Minun ensimmäisenäni oli vanha nainen maanantaiaamuna. Vartin yli kahdeksan, leikkaussalissa.

Se, joka kuolee ensimmäisenä käsiisi, jää todennäköisesti muistiisi. Tässä ammatissa se ei ollut ainoa eikä viimeinen, itse asiassa ei edes varsinaisesti ensimmäinen. Se, missä tilanteessa joku kuolee, vaikuttaa oleellisesti siihen miltä se tuntuu. Itselläni kaikki aiemmat ovat olleet elvytyksiä, muutoin valmiiksi huonoja tai odotettuja poistumisia. Ei ketään aiemmin odottamatta leikkaussalissa. Tämä potilaani tosin sanoi ennen nukahtamistaan, että voi kun tämä kaikki olisi jo ohi, en enää jaksaisi. Siinä sitten elvyttäessä mietin, että helvetti kun manasi.

Työpäivän jälkeen ajoin ystävänä luokse kahville. Laitoin viestin, että vähän myöhästyn, kun teen vielä tekstin potilaasta joka kuoli aamulla. Ystävänäni, maallikko, vastasi että huh, ihan rauhasa. Juodessani kahvia hänen luonaan myöhemmin ymmärsin, että en mitenkään voi selittää hänelle sitä mitä tapahtui tai miltä se tuntuu.

Sattui niin, että tuo viikko, joka alkoi elvytyksellä, myös päättyi kuten alkoi. Toinen vain ei ollut viittä vaille satavuotias vaan viisi minuuttia vanha. Siinä sunnuntaiaamun kajastaessa mietin, että nyt en kyllä jaksakaan enää kestää. En ala jos tämäkin menee tähän. Vanhan ihmisen kuolema on odotettavissa oleva todennäköisyys, mutta lapsen kuolema on katastrofi, kuten eräs seniorini oli alkuvuikosta lohduuttanut. Tätäkin sitten mietin siinä intuboidessa, että hyvä luoja ei enää koskaan pidä näköjään sanoa mitään ääneen, kun kaikki toteutuu.

Nämä ovat tilanteita, miksi kaikki eivät halua meidän ammattiimme. Tai eivät kestä sitä.

Ajoittain sitä miettii itsekkin, että olisiko sittenkin tapa elää helpommin. Seisoin viime viikolla kaupakeskuksen smoothie-kojun edessä ja katsoin ikäistäni naista tiskin takana. Hänen työpäivänsä hankalin tilanne tai suurin virheensä on ehkä se, jos blenderiin menee avokadoa mangon sijasta tai hän antaa rahasta väärin takaisin. Smoothientekijä ei ole ehkä eläissään nähnyt kuollutta. Ainakaan hän ei ole miettinyt, olisiko voinut tehdä jotain toisin, ettei se joku olisi kuollut, omiin käsiin.

Hänen suurin virheensä on, että blenderiin menee avokadoa.

Kuolema on päätemuuttuja, jota pidemmälle meidän lääkerinoikeutemme eivät riitä. Eikä aina edes siihen saakka. Usein joku lähtee aivan meistä riippumatta. Mutta jos ne ovat omat kädet, missä se tapahtuu, tuntuu ehkä että meidän takiamme. Ainakin siltä, että olisiko sittenkin. Voinut tehdä jotakin. Mutta

emmehän me suurimmaksi osaksi ajasta tiedosta työmme vaatavuutta tai stressaavuutta. Emme me aloita päivystystä ajatellen, että ilman meitä joku kuolee, tai pahimmassa tapauksessa meidän takiamme. Se on niin tavallista, koska kaikki ympärilläämme tekevät sitä samaa, joka päivä, työkseen. Me olemme tässä mielessä erityisiä, että jokin meissä hakeutuu siihen imuun, mikä anestesia-työssä on, mitä muissa ei ole.

Kävi onneksi niin, että viiden minuutin ikäinen näki seuraavatkin viisi minuuttia, sen jälkeen minun kohtaamiseni hänen kanssaan oli ohi. Siihen nähden, miten vähän aikaa me tapaamme potilaita, osa jää meihin pitkäksi aikaa. Se on hyvä, sillä se todistaa, ettemme ole koneita. Hyvä anestesia-työ on rauhallinen, harkinta- ja toimintakykynsä säilyttävä. Siihen listaan ei kuulu tunteettomuus. Rajapintoja kohdatessa kuuluukin tuntua. ■